

Za gospodarje

Maribor, dne 19. avgusta 1936.

Prof. Fr. Vojsk.

Peronospora na vinski trti.

(Konec.)

Čes uspeh škropljenja pa zavisi od pravega trenutka,

in katerem škropimo. Včasih odločuje le par dni, da, celo par ur. Da zadenemo pravi trenutek, moramo uvaževati nastopno: Od časa, ko je list po peronospori napaden, do časa, ko se prikazujejo na spodnji strani lista bele lise, poteče izvestna takozvana inkubacijska doba. Inkubacijska doba znaša sredi majnika krog 15 dni, sredi junija krog 9 dni, julija in avgusta krog 4—5 dni, ob dežju pa je inkubacijska doba v vsakem slučaju še krajša. Bolezen se razvija tim hujše, če dežuje proti koncu te dobe, ker to pospeši razvoj poletnih trosov. Danes imamo že posebne inkubacijske koledarje, po katerih lahko sklepamo na čas škropljenja Sledimo primeru: Če je 6. julija močno deževalo pri najmanj 15°C, tedaj je po preteku 4—6 dni, ob veliki toploti in vlagi pa še prej, pričakovati peronospora. Do tega časa, vsaj nekaj dni poprej, moramo trte dobro poškopiti.

Za prvo škropljenje zadostuje

1%na, za nadaljna škropljenja 1½%na, ob neprestanem močnem deževju do 2%na bordska (galica in apno) ali burgundska (galica in soda) brozga. Gašenega apna jemljemo vedno malo več kot galice in se količina apna ravna po količini vode, ki jo apno vsebuje, odnosno po kakovosti gašenega apna. Navadno računamo na 1 kg galice 1¼ do 1½ kg gašenega apna ali 475 g Solvay-sode. Dali smo vzeli dovolj apna, preskusimo z belim fenoltaleinovinim ali rdečim lakmusovinim papirjem na že znani način. Majhen prebitek apna je povšečen, ne sme pa biti prevelik; preobila količina apna zmanjšuje učinkovitost galice, škropivo se slabje prijemlje trsja in trto prehudo obsenčuje, kar ji škoduje.

Pri pripravi škropiva je važno, da vlivamo raztopino galice v apneni belež (in ne narobe), ker tako nastala me-

šanica je še tanje kosumljčasta in bolj lepeljiva, se dalje drži in bolj učinkuje,

Pripravljen bordski brozgo moramo porabiti še tekom istega dne, ker je pozneje skorajda neuporabna. Če pa dodamo škropivu na vsak kilogram galice v 100 l škropiva 5 dkg sladkorja, ali na 1 hl škropiva 1 l mleka, ostane zmes uporabna še 8—10 dni.

Škropimo ob suhem, mirnem vremenu, ne v najhujši vročini. V slabem vremenu škropimo tudi med cvetenjem in tudi, če je trsje še malo mokro, ali če malo prši. Gledamo na to, da so dobro in fino škropljene spodnje strani listov, ker največ odtod se naleze list bolezn. Rabimo razpršilnike, ki na fino razpršijo, kakor n. pr. Flickov razpršilnik. Grozdje naj bo dobro obilito z galico, od lista pa ne sme kapljati. Pred škropljenjem trte povežemo. Po vezi tudi lažje poškopimo spodnje strani listov in grozdje.

Kjer glivične bolezni, posebno pa peronospora, nevarno nastopijo, je brezpogojno potrebno, da jih zatiramo ne samo neposredno, temveč tudi posredno. Taki posredni načini zatiranja glivičnih bolezni, naprednim vinarjem že splošno znani, so sledeči:

1. Trte se naj sadijo najmanj 1 do 1.2 metrov narazen, da more med njimi zrak dobro krožiti ter tako zelene trsne organe naglo sušiti;
2. rano privezovanje in krajšanje mladik ali poganjkov;
3. uničevanje plevla;
4. rano prikrajševanje zalistnikov in rano odstranjevanje nepotrebnih mladik na starem lesu, ker se njih listi najprej okužujejo in potem bolezen naglo razširjajo;
5. globoka jesenska ali zimska kop radi zatiranja plevla in izboljšanja zemlje;
6. ne premočno gnojiti, ker so prebohotno rastoče trte najbolj sprejemljive za bolezen in najmanj odporne;
7. vrste, ki so posebno sprejemljive in občutljive za peronospora, naj se ne sadi

v lege in zemlje z najbolj ugodnimi pogoji za bolezni.

Vsi ti posredni načini boja proti glivičnim boleznim pa seveda ne zadoščajo, ampak samo olajšajo in pospešujejo neposredno pokončevanje bolezni s preiskušnimi sredstvi.

Pripomba:

Iz vsega zgoraj navedenega si moremo razlagati nenavadno močan letošnji razvoj peronospore na vinski trti, na listju in na grozdju. Neprestano deževje od začetkom maja do danes in visoka toplota so razvoj te bolezni izredno pospeševale; kar je dopoldne bilo poškopljenega, je skoraj reden popoldanski dež več ali manj izpral. Dalje je bila letos vegetacija vinske trte rana, konec junija in začetkom julija kaj nagla in je trebalo trte že rano in zbog neprestanega deževja večkrat kot običajno škropiti in jemati tudi močnejše koncentracije. Vsaj deloma je kriva letošnjemu močnemu nastopu peronospore tudi splošna gospodarska kriza, ker mnogi niso imeli sredstev za drago galico, ali pa so z galico štedili. Spravljanje sena, ki so ga letos ponekod plajhali dva, tri ali celo štiri tedne, je ob nekaj lepih dnevih, ko bi se najbolj morali muditi v vinogradu, baš takrat pritegnilo nase vse razpoložljive delovne moči. Trava s plevelom je osobito v rodovitnih zemljah bila dokaj bujna in je ponekod v nekaj dneh dosegla višino do 1 m. kar je seve razvoj peronospore čimbolj pospeševalo.

Slab vinski izvoz.

Po podatkih trgovinskega ministrstva smo izvozili v prvi polovici letošnjega leta iz naše države 688 vagonov vina v vrednosti 12 milij. Din in 07 vagona žganja v vrednosti 100.000 Din. Izvoz špirta znaša 129 vagonov v vrednosti 400.000 Din. Pred štirimi leti, torej v prvi polovici leta 1932, je znašal vinski izvoz iz Jugoslavije 7967 vagonov. Četudi ni bil ta izvoz za naše bogate vinorodne kraje bogznaj kaj, je padel od tedaj za 91,5%. Leta 1931 je dosegel vinski izvoz s polletno povprečnino 8512 vagonov višek. Od tedaj — izvozno premijo so opustili aprila 1932 — je izvoz vina iz Jugoslavije v stalnem nazadovanju. Vinski kontingent za Čehoslovaško z 200 vagoni je zgubil svojo veljavo z odpravo sankcij proti Italiji 25. julija t. l. Omenjeni kon-

tingent je bil le do polovice izrabljen in so podaljšali njegovo veljavnost do oktobra. Naš vinski kontingent za Nemčijo znaša komaj 60 vagonov.

Dobri izgledi za izvoz naših sliv.

Po dosedanjih cenitvah bo vrgla letošnja žetev sliv v naši državi 100.000 vagonov. Od leta 1932 ne beležimo tako obilne letine nego je letošnja. Največ sliv bo šlo za žganje in domačo uporabo. Za izvoz pride v poštev 20% ali 4—5000 vagonov. Razven tega bo na razpolago za inozemstvo 200 vagonov slivnega pekmesa ali marmelade. Glavne odjemalke jugoslovanskih svežih sliv so Avstrija, Čehoslovaška in Nemčija. V zadnjih 10 letih smo izvozili v Avstrijo 14.270, na Češko 6848 in v Nemčijo 2437 vagonov svežih sliv. Letošnje leto bo prevzela od nas Nemčija 300 vagonov. Leta 1931 so še kupili Nemci 893 vagonov. Leta 1932 720 vagonov sliv. Manjše količine bodo še kupile švica, Poljska ter Holandija. Pred nekaj dnevi je dovolila Francija poseben kontingent za 200 vagonov in bo s to količino postala prvič odjemalka naših sliv.

Razven svežih pa izvažamo predvsem posušene slive. Izvoz suhih sliv za letos cenijo na 4.500 vagonov. Avstrija je v teku zadnjih 10 let pokupila od nas suhih sliv 2339, Češka 5551, Nemčija 7561, Italija 1835, Madžarska 1005, Poljska 1667, švica 342, Francija 256, Danska 151 in Belgija 75 vagonov.

Za letos je dovolila Nemčija za naše suhe slive uvozni kontingent v iznosu 1000 vagonov. Letos upajo, da bodo v celoti izvozili 3000 vagonov posušeneh sliv. Preostane še 1500 vagonov, ki bodo prodani na Francosko, v Anglijo, v Skandinavijo in v razne druge zapadne evropske države.

Ako bi se denarni promet med našo državo in Nemčijo boljše in hitreje razvijal, bi prodali v Nemčijo, ki rabi vsako leto več tisoč vagonov suhih sliv, še mnogo več od našega tozadevnega res prvovrstnega pridelka.

Gospodarske zanimivosti.

Kaj je fosfatna žlindra in kako se obnese?

Fosfatna žlindra je moderno umetno gnojilo, ki se proizvaja iz novo odkritih dalmatinskih fosfatov. Fosfatna žlindra vse-

buje 18—20% celotne fosfatne kisline; od te je več kot polovica topljiva v citronovi kislini ter več kot ena tretjina vodotopna.

Ker naši domači zemlji že od narave primanjkuje fosforne kisline, jo moramo dodati potom gnojenja s fosfornimi gnojili. Dobro žetev dobimo le tedaj, ako poleg dušika in kalija dodajamo naši zemlji zlasti fosforno kislino. Štedljivi in napredni gospodar bo seveda uporabil ono fosforno gnojilo, ki je najboljše in tudi najcenejše! Fosfatna žlindra, ki se proizvaja iz naših domačih sirovin, je že zato najcenejša, ker pri teh odpadke dragi prekomorski dovoz afriških sirovin.

Uspehi, ki so jih naši poljedelci dosegli potom gnojenja s fosfatno žlindro, so naravnost presenetljivi! Tako so n. pr. pri travnikih nekateri posestniki dosegli za skoro dvakrat večji pridelek pri prvi košnji in okoli 60—80% pri otavi. Povsod, kjer so sipali fosfatno žlindro, se je bujno razvila deteljica ter sladka trava. Posestnik Mirnik p^r Arji vasi (Savinjska dolina) je dobil trikrat več hmelja na nasadu, pognojenem s fosfatno žlindro, kakor na negnojenem. Podobne uspehe so tudi dosegli številni drugi hmeljarji. Naravnost sijajna poročila pa prihajajo od strani vinogradnikov. Množina vina je bila mnogo večja in kakovost znatno boljša. Tudi pri sadovnjakih in okopavinah se je fosfatna žlindra izkazala kot učinkovito gnojilo. Zlasti v kislí močvirnati zemlji Pesniške doline — kakor sporoča dr. Kovačič iz Maribora, Košaki — so posestniki beležili rekordne uspehe, kar predstavlja za naše poljedelstvo izredno važen izsledek, ko se mineralni superfosfat v kislíh zemljah ni posebno obnesel.

Fosfatna žlindra je priporočljiva zlasti kot jesensko gnojilo za travnike, deteljišča, okopavine, hmeljišča, vinograde in sadovnjake.

Fižol z en meter dolgimi stroki. Mariborski vrtnar Jemec v Razlagovi ulici je dobil iz Napolja iz južne Italije posebne vrste fižola, ki rodi en meter dolge stroke. Fižol je dober zelen, ker je brez nadležnih niti. Izluščeno seme je rdečkaste barve in tudi okusno. Kdor se zanima za izredno fižolovo rastlino, naj se oglasi na jesen ali spomlad radi semena pri našem dobrem pristašu Jemecu, ki mu bo dal tudi nadaljna navodila, kako je treba to izrednost gojiti.

Nova trgovska pogodba med našo državo

in Italijo bo po vesteh iz Beograda sklenje na koncem tega meseca.

Naravnost rekordno slabo letino imajo letos Združene ameriške države.

Poročila iz Amerike poudarjajo enoglasno, da niso imele Združene države vsled suše tako slabe letine kakor letos že celih 55 let ne. Letošnja žetev je od lanske nazadovala za eno tretjino do ene polovice in pri nekaterih žitnih vrstah še za mnogo več. Skrajno slab je donos lanenega semena, sadja, sočivja in krompirja. Radi velikega pomanjkanja koruze se bo zelo skrčil stalež ameriške živine.

Gospodarska obvestila.

Planina pri Sevnici. Dne 1. septembra bo na Planini premovanje živine živinorejske selekcijske zadruge.

Ljudski pravnik.

Prekomerna uporaba ceste. B. Dolšak. — Pritožujete se, da so 14 dni v najhujšem deževju vozili kamenje po cesti ter cesto tako zrezali, da stoji voda na cesti ter da je prišlo do vodnega zastoja tudi na Vašem travniku. — Radi prekomerne uporabe ceste ne morete sami nastopiti zoper dotične voznike, pač pa to lahko stori občina, odnosno banovina, ki bo zahtevala od dotičnikov odškodnino. Vi sami pa imate pravico, od občine, odnosno banovine (odvisno je od tega, ali gre za občinsko ali banovinsko cesto) zahtevati, da vzdržuje cesto v primernem stanju tako, da ne pride do vodnega zastoja na Vašem travniku.

Poravnava vsled strahu pred stroški. Isti. — Pristali ste na to, da je občinska komisija trasirala pot po Vašem svetu, ker ste se bali, da sicer pride komisija od sreskega načelstva in da bi morali Vi še plačati stroške. — Poravnave ne boste mogli izpodbijati, ker Vas očitno nihče ni spravil v bistveno zmoto in Vašega strahu pred eventualnimi stroški ni smatrali za tak strah, ki bi povzročil ničnost poravnave.

Mejni spor. I. Skarlovnik v P. — Vaš sosed vsakokrat, kadar orje svojo njivo, vzame za eno brazdo Vašega travnika. Imeli ste že občinsko komisijo, pri kateri

je sosedov brat bil tisti, ki je določil mejo in jo je pokazal še bolj daleč v Vaš travnik. Nato sta se dogovorila s sosedom, da si bosta naročila zemljemera. Vprašate, ali ste dolžni priznati mejo, kakor jo je določil zemljemerec. Ako ste se s sosedom dogovorili v tem smislu, da naj mejo določi zemljemerec in ste Vi izrecno pristali na to, da boste tisto mejo priznali, potem jo seveda morate priznati. Ako pa te obveze še niste prevzeli, tedaj postopajte sledeče: Ker pravite, da pomnite mejo že 36 let in da imate priče, ki jo pomnijo že 60 let in sicer, da meja teče tako, kakor trdite Vi, potem lahko naperite zoper sosedu takozvano negativno tožbo, da mora opustiti posege v Vaš travnik in priznati Vašo lastnino do tistega dela, na katerem si jo sedaj lasti. — Ako pa je meja vsled pogostih posegov Vašega sosedu že postala sporna, tedaj predlagajte sodno obnovo, odnosno popravo meje. Sodnik bo v nespornem postopku določil mejo po zadnjem mirnem posestnem stanju. Ako tega ne bo možno določiti, bo sodišče sporni prostor razdelilo po pravičnem prevdarku, pri čemur pa Vam bo pridržano, da boste v slučaju, ako presega vrednost spornega sveta znesek 500 Din, svojo boljšo pravico uveljavljali s pravdo. — Najvažnejša dokazila za popravo mej so: izmerjenje in popis ali tudi načrt spornega zemljišča, potem javne knjige in druge listine, ki se nanj nanašajo, končno izpovedbe izvedenih prič in mnenje, ki ga oddajo izvedenci po izvršenem ogledu.

Previsoka odmera zastopniških stroškov. M. P. v S. — Zoper odmero zastopniških stroškov je dopustna v kazenskih stvareh pritožba na višjo inštanco, v civilnih pa rekurz. Zoper odločbo višje, to je druge inštanice, pa nadaljni pravni lek ni dopusten.

V kolikih letih se priposestvuje pravica, zajemati tujo vodo. Vračunanje zastaralne dobe prednika. F. Skalič v K. — Pred 28 leti si je postavil nek posestnik blizu Vaše hiše hišo brez studenca. Od tedaj naprej hodijo vsi posestniki sosedne hiše — doslej jih je bilo pet — k Vašemu studencu po vodo. Vprašate, v kolikih letih se priposestvuje pravica zajemati tujo vodo in ali se v tozadevno dobo vračuna doba vseh lastninskih prednikov, ali le zadnjega lastnika. — Zadevno pravico se zamore priposestvovati v 30 letih brez pravičnega

naslova. V to dobo pa si sme zadnji lastnik vračunati priposestvalno dobo svojih prednikov. Ako hočete preprečiti, da sosed priposestvuje pravico, zajemati vodo iz Vašega studenca, ga morate tožiti s takozvano negativno tožbo. Predno se ne izreče sodba, nimate pravice mu kratkoma lo prepovedati zajemanje vode, ker bi Vas lahko on tožil radi motenja posesti.

Vprašanja in odgovori.

Kje se sme točiti vino lastnega pridelka. J. Slaček. — Ste v zelo slabih gmetnih prilikah. Imate precej vina lastnega pridelka ter vprašate, ali bi ga smeli pripeljati v bližnji kraj in tam prodajati. — Pravica vinočela lastnega pridelka od 5 l naprej velja le pri Vašem vinogradu, ki ga omenjate in vina ne smete prepeljati v drug kraj, razen, ako imate tudi tam svoje stanovališče.

Cene in sejmska poročila

Mariborski živinski sejem. Na sejm 11. avgusta je bilo priganih: 6 konj, 14 bikov, 440 krav, 15 telet, skupaj 605 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 3.50—4.25 Din, poldebeli 2.80—3.25, plemenski voli 3—3.80, biki za klavnje 2.80—3, klavne krave debele 2.50—2.80, plemenske krave 2.50—3, krave za klobasarje 1.75—2, molzne krave 2.25—3, breje krave 2.75—3.50, mlada živina 3.25 do 3.65, teleta 3.50—4 Din, Prodanih je bilo 392 komadov.

Svinjski sejem v Ptuj. Sejem za prašiče v Ptuj, ki je bil v sredo, 12. t. m., je bil glede dogona dobro založen, kupčija pa je bila srednja. Pripeljali so 152 velikih svinj in 109 prascev, skupaj 261 ščetinarjev. Od teh so prodali 73 komadov. Cene svinjam so od zadnjega sejma zopet poskočile in so bile naslednje: pršutarji 5.50 do 6 Din, masne svinje 6.50 do 7.25 Din, plemene 5 do 5.50 za kg žive teže; prasce, stare od 6 do 12 tednov, so prodajali po kakovosti od 60 do 135 Din komad. So to cene, posebno pri naših masnih svinjah, ki še letos niso dosegle take višine.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8 do 10 Din, II. vrste 6 do 8 Din, meso od bikov, krav in telic 4 do 6 Din, telečje meso I. vrste 8 do 10 Din, telečje meso II. vrste 5 do 6 Din, svinjsko meso sveže 8 do 12 Din.